

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Бурдіної Елеонори Олегівни

«Інфотейнмент як соціокомунікативне явище в сучасних українських
інформаційно-публіцистичних телепроектах»,

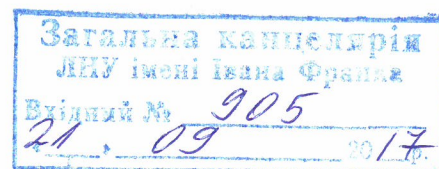
подану на здобуття наукового ступеня

кандидата наук із соціальних комунікацій

за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики (Львів, 2017)

Сучасний еволюційний виток інформаційного суспільства активізував розвиток інформаційно-комунікативних процесів, інноваційним явищем серед яких став інфотейнмент як особлива форма отримання інформації в діалектичній єдності з іманентною рецептивною атрибутивністю розважального контенту. Такий різновид комунікації поліфункціонального формату: інформаційна, релаксаційна, пізнавальна, розважальна, психоемоційна, сугестивна характеристики роблять його пріоритетним медіапродуктом в соціокомунікаційному просторі журналістики й телевізійного ринку зокрема. Більше того, амбівалентність цього феномену (інформаційний і розважальний складники) дає йому можливість залучати широку аудиторію різних запитів, смакових та інформаційних пріоритетів, вікових, гендерних, соціально-професійних особливостей.

Кандидатська дисертація Елеонори Олегівни Бурдіної рясніє прізвищами дослідників мас-медіа. Слова одного з них Жана Бодріяра «Аудиторія любить будь-який зміст, якщо в нього є ознаки шоу» засвідчують непересічність досліджуваного феномену, його тяглість в історії соціальних комунікацій. Нині ж в умовах глобалізованого світу поширення супутникового мовлення, потокового відео, Інтернет телебачення, мобільних пристроїв спонукало зміни споживачів інформаційного продукту в напрямку

ще більшої вимогливості щодо різноманіття й естетизації контенту. З огляду на це актуальність теми опонованої дисертації не викликає сумнівів.

Упродовж свого викладу дослідниця переконливо доводить, що інфотейнмент являє собою відповідь на виклики сучасності, однак починає характеристику об'єкта аналізу зі з'ясування передумов виникнення інфотейнменту на телебаченні, серед яких виокремлює історичні, соціальні, культурні, загальнопсихологічні й технічні.

У роботі сконстатовано майже п'ятдесятирічну історію розгляданого явища: 24 вересня 1968 р. (перша програма «60 хвилин» на телеканалі CBS у США; 1974 р. (уперше вжито); 1980 р. (уведено в науковий обіг); з 2000-х рр. (використовують на пострадянському просторі); більше десяти років – надбання українського телебачення.

Структура роботи композиційно струнка й логічно виважена.

Традиційний для наукового жанру дисертації теоретичний розділ засвідчує концептуальну неоднозначність і термінологічну невизначеність явища інфотейнменту. Елеонора Олегівна описує історію розвитку інфотейнменту на американському й українському телебаченні, досліджує трансформацію інформаційно-аналітичного мовлення в інформаційно-публіцистичне тощо.

Особливо сильно в роботі представлена практична, прикладна частина. Шляхом порівняльного аналізу дисертантка з'ясовує вияви інфотейнменту й шоуїзації в телевізійному контенті України. Якість інфотейнменту, як відомо, залежить від ступеня близькості до одного з двох його складників: інформації чи розваг. Зауважуючи негативні наслідки надмірної розважальності у процесі викладу інформації, як-от недотримання професійних принципів, застосування маніпулятивних технік, порушення журналістських стандартів, Елеонора Олегівна основну увагу зосереджує на позитивному досвіді реалізації інфотейнменту на теренах провідних українських телеканалів. Тижневі новинарні програми «Подробности

недели» («Інтер»), «Факти тижня з Оксаною Соколовою» («ICTV»), «События недели» (ТРК «Україна»), «ТСН. Тиждень» («1+1») препаровано на предмет творення тижневиками контенту за концепцією інфотейнменту. Предмет дослідження склали змістові й структурні новації (деталізація, персонорентричність, зміни в подачі сталих композиційних елементів матеріалу) і способи та прийоми реалізації концепції (лінгвістичні фігури й тропи, музичний і шумовий супровід, експерименти, інфографічні вставки, знімальні та монтажні прийоми). Унаслідок глибокого і скрупульозного аналізу їх у роботі зібрано, систематизовано й узагальнено значний масив матеріалу, який може стати в нагоді широкому колу спеціалістів: журналістам, культурологам, філологам, політикам, педагогам, бізнесменам та ін.

Зрозуміло, що такий солідний медіапродукт потребував серйозного інструментарію дослідження. У роботі застосовано історико-генетичний, бібліографічно-описовий, порівняльно-аналітичний, дискурсивний методи, методи спостереження, контент-аналізу тощо.

Особливу цінність поданій на захист роботі надає експериментальна перевірка теоретичних положень дисертації журналістською практикою автора дослідження.

Загалом можна констатувати, що дисертантка реалізувала визначену на початку дослідження мету. Праця Е.О. Бурдіної робить свій внесок у теорію медійної практики. Теоретичне осмислення специфіки інфотейнменту в сучасному українському інформаційно-публіцистичному мовленні тісно пов'язане зі здійсненим у тексті роботи детальним і скрупульозним аналізом виявів та прийомів реалізації актуалізованого соціокомунікативного явища, що мав наслідком висновки, які корелюють з розв'язанням поставлених дев'яти завдань (обґрунтувати важливі для появи інфотейнменту соціологічні, філософські, комунікаційні та культурологічні концепції; розглянути й конкретизувати термінологічне визначення поняття; виявити

соціальні, політичні, економічні чинники виникнення аналізованого соціокомунікативного явища; дослідити історію розвитку феномену на американському й українському телебаченні; схарактеризувати інформаційно-публіцистичний сегмент вітчизняного ТБ; систематизувати спричинені інфотейнментом змістово-структурні трансформації в зазначених телепроектах; виявити й конкретизувати прийоми реалізації досліджуваного феномену на зображальному й виражальному рівнях; розмежувати прояви якісного інфотейнменту й шоуізації в українському інформаційно-публіцистичному мовленні; визначити наслідки викривлення інформації через надмірну розважальність подачі) і можуть скласти основу для подальших наукових напрацювань.

Зміст автореферату відтворює основний зміст дисертації.

З теми дослідження опубліковано тринадцять публікацій, з-поміж яких вісім у наукових фахових виданнях України, одна – в іноземному виданні.

Високо оцінюючи дослідження Е.О. Бурдіної, вважаємо за доцільне звернути увагу дисертантки на кілька втрачених можливостей, які вона за бажання цілком може зреалізувати у своїй подальшій роботі над темою.

1. Наголошуючи на недостатній увазі наукової громадськості до явища інфотейнменту, Елеонора Олегівна чомусь випускає з поля зору праці Д. Туссу «Новости как развлечение: подъем глобального инфотейнмента», П. Франча «Истоки и влияние инфотейнмента на общественное вещание Британии», М. Медвед «Телевизионные новости: информация или инфотейнмент?» та ін.

2. Хотілось би побачити хоча б обриси аудиторії контенту у форматі інфотейнменту. Якщо йдеться про інфотейнмент як соціокомунікативне явище загалом, то в тексті дисертації ще можна розгледіти адресність, коли ж викладаються особливості інфотейнменту конкретних телепрограм, адресат, на наш погляд, визначений украй лапідарно.

3. Детальний огляд теоретичних підходів в основних розділах роботи видається в окремих випадках зайвим, надає викладу надмірної «затеоретизованості». Доречніше було б розмістити такий матеріал у першому розділі дисертації або ж у Вступі.

4. Шкода, що дослідниця, ґрунтовно проаналізувавши різні тлумачення інфотейнменту, так і не запропонувала свою власну дефініцію.

Однак зазначене ніяк не впливає на загальну позитивну оцінку роботи й не заважає нам зробити висновок, що дослідження оригінальне, самостійне, завершене, має наукову новизну, комплексний характер, практичну цінність і заповнює прогалину, яка існувала раніше у вивченні інформаційно-аналітичного дискурсу.

Таким чином, дисертація «Інфотейнмент як соціокомунікативне явище в сучасних українських інформаційно-публіцистичних телепроектах» відповідає всім вимогам п. 11 та п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, зі змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 року і наказу № 40 МОН України від 12 січня 2017 року, а її автор Бурдіна Елеонора Олегівна цілком заслуговує на основі публічного захисту присудження наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики.

Офіційний опонент:

доктор наук із соціальних комунікацій,
професор, завідувач кафедри журналістики
Національного університету
«Острозька академія»

Л.В. Супрун